

Отже, вважаємо, що в умовах воєнного часу, головним завданням закладу вищої освіти є надання в повній мірі освітньо-наукових послуг, з урахуванням безпекової складової.

Література:

1. Про внесення зміни до постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44. Постанова Кабінет Міністрів України від 21 березня 2022 р. № 341. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vnesennya-zmini-do-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-vid-12-sichnya-2022-r-44-341>.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/34>

ACADEMIC MOBILITY IN THE CONDITIONS OF MARTIAL LAW

АКАДЕМІЧНА МОБІЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Filipovych M. V.

*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Volyn National University
named after Lesya Ukrainka*

Філіпович М. В.

*кандидат історичних наук, доцент,
докторантка
Волинський національний університет
імені Лесі Українки*

Початок воєнних дій на території України призвів до зміни всіх соціальних, політичних, економічних сфер. Війна змусила керівництво державою приймати не притаманні для мирного часу рішення, при тому намагаючись зберегти соціально-економічну стабільність на тій території України, яка не перебувала у безпосередній зоні бойових дій.

Тому, склалась досить унікальна ситуація, що з однієї сторони в країні триває війна, яка обмежує виконання та реалізацію певних норм, зокрема, щодо академічної мобільності, з іншої сторони – ряд країн надаючи нашої державі гуманітарну допомогу запропонували нові можливості для академічної мобільності, що дозволило б у свою чергу зберегти науково-педагогічні кадри та здобувачів освітніх послуг. Адже академічна мобільність, це саме той інструмент який дозволяє виїхати на безпечні території, подальше від війни, при тому не втрачаючи свій статус.

Слід нагадати, що академічна мобільність у світі розглядається як один із пріоритетів Болонського процесу, саме завдяки його ефективній реалізації вбачається підвищення якості освіти. Україна приєднавшись до Болонського процесу у 2005 році визнала необхідність сприянні мобільності, що у свою чергу дозволило б українській освіті більш швидко інтегруватися в європейській освітній простір.

Шляхи реалізації академічної мобільності є багатосторонні. Це і внутрішня і зовнішня мобільність, направлення працівників та здобувачів у заклади партнери, як і прийом працівників та здобувачів від

університетів партнерів. Звичайно, у часи воєнного стану питання прийому здобувачів освіти та викладачів у навчальні заклади відпало, у той же час воєнні дії які відбуваються на території України з 24 лютого 2022 року ще більш актуалізувала академічну мобільність.

Щодо зовнішньої мобільності студентів, то до початку війни фактично лише тисячні частки одного відсотка від загальної кількості українських студентів користувалася цим шляхом в рамках прямих угод між українськими та закордонними ВНЗ. Проте, ця статистика не відображала реального стану зовнішньої мобільності здобувачів освіти, оскільки точної цифри українців, які здобувають освіту за кордоном не має, як, зрештою, і статистики скільки студентів поверталосся після отримання диплому в Україну.

В десятку країн, де найчастіше навчалися українці, входили Польща, Німеччина, США, Франція, Чехія, Італія, Угорщина, Австрія, Великобританія і до недавнього часу Росія [1]. З початком бойових дій академічна мобільність у російські заклади освіти припинилася, і цей потік був направлений на захід. Найбільш запитуваними країнами стають Польща, Німеччина, Австрія, Угорщина, Англія, Чехія.

Якщо говорити про зовнішню академічну мобільність українських викладачів до війни, то ситуація і ще гірша: стажування викладачів українських вищих навчальних закладів у провідних європейських університетах ніяк не координувалася й не фінансувалася навчальними закладами чи державою. Не вирішувало ситуації і укладання міжуніверситетських двосторонніх договорів про обмін кадрами. Оскільки, вітчизняні університети здебільшого покладали витрати «за рахунок приймаючої сторони» або за власний кошт викладача, максимум, що могли собі дозволити – це збереження середньої заробітної плати на час стажування та оплати дорожніх витрат.

При такій картині, найбільш дієвою була внутрішня мобільність, як здобувачів освіти, так і науково-педагогічних кадрів оскільки не потребувало великих затрат ні фінансових, ні фізичних. Тенденції до підвищення рівня внутрішньої мобільності здобувачів освіти сприяло спрощення механізму переведення з одного ВНЗ до іншого за рахунок трансферу та накопичення кредитів ECTS та процеси пов'язані з акредитацією / не акредитацією освітньо-наукових/професійних/творчих програм.

Наслідком воєнних дій стало, те що українці можуть скористатися тимчасовим чи повноцінним навчанням через різні програми грантів, стипендій чи програм мобільності. Європейська комісія запровадила виняткові заходи для інтеграції освітян України за проектами мобільності програми ЄС “Еразмус+” на період війни в Україні.

13 травня 2022 року під час засідання Уряду було схвалено Постанову Кабінету Міністрів України № 599 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо врегулювання питань академічної мобільності» якою, зокрема визначено процедуру реалізації права на академічну мобільність, порядок проходження, визнання та

зарахування результатів академічної мобільності для українських учасників в межах міжнародної співпраці в галузі освіти, науки, інновацій.

Учасниками академічної мобільності відповідно до цього Порядку можуть бути:

громадяни України, іноземці та особи без громадянства, особи, яким надано статус закордонного українця, особи, яких визнано біженцями, та особи, які потребують додаткового захисту, які здобувають фахову передвищу, вищу освіту певного освітнього, освітньо-наукового/освітньо-творчого рівня, науковий ступінь за денною (очною) формою здобуття освіти (з відривом від виробництва) або працюють за основним місцем роботи в певному українському закладі фахової передвищої, вищої освіти (науковій установі) і які на умовах і в порядку, визначених цим Порядком, беруть участь у програмі академічної мобільності в іноземному або іншому українському закладі освіти (науковій установі) [4]. Як бачимо у документів не зазначено жодних дискримінаційних моментів за віком чи статтю, основна обмежуюча умова – денна форма навчання, адже станом на початок 2021/2022 навчального року в Україні кількість жінок, які здобували освіту становило 53,8%, з них на денній формі навчання 50%, а у викладацькому складі наукових та науково-педагогічних працівників жіночої статті 58,8% [3].

Прийняттям даної Постанови передбачалося гарантування права на безпечну освіту здобувачам освіти, які вимушено покинули місце свого постійного перебування або Україну та вважалося, що це сприятиме поверненню здобувачів освіти назад до України після завершення війни. Даний нормативний акт мав гарантувати право на безпечні умови праці і для наукових та науково-педагогічних працівників, щоб підтримало інтелектуальний потенціал України, оскільки передбачалося, що це забезпечить збереження посади за основним місцем роботи до двох років.

На початках чимало освітніх закладів розпочали напрацьовувати свої алгоритми зовнішньої мобільності. Як приклад, може слугувати інформація розміщена на сайті КПП ім. Ігоря Сікорського – алгоритм роботи академічної мобільності в умовах дії правового режиму воєнного стану для НПП [2].

Однак, уже восени 2022 року, коли більшість навчальних закладів України на території на якій не ведуться активні бойові дії переходять з дистанційної форми навчання, що вперше були впровадженні у зв'язку з пандемією і початком воєнних дій з 24 лютого до 1 липня, на традиційне – в живу, постало питання виконання навчального навантаження викладачами. Якщо для здобувачів освіти більшість навчальних закладів дозволили користуватися такою формою навчання як індивідуальний план, то науково-педагогічні працівники, які покинули Україну, змушені були розраховуватися з роботи, або у кращому випадку оформляти наукові стажування чи підвищення кваліфікації у формі тривалого стажування у

вищих навчальних закладах закордоном. Таким чином, дана постанова фактично втратила свою сутність.

При тому ахілесовою п'ятою зовнішньої академічної мобільності є гендерні та вікові показники. Здобувачі освіти та працівники вищих навчальних закладів можуть скористатися правом на участь в академічній мобільності (навчання(стажування) з врахуванням вимог ст. 23 Закону України «Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію». Зокрема, чоловіки віком від 18 до 60 років не можуть перетинати кордон у даний час, навіть, за наявності довідки Ф-20 (про відстрочку). Якщо здобувач вищої освіти бажає бути переведеним до іноземного ЗВО, то переведення здійснюється за процедурами, передбаченими законодавством України та нормативними документами. Таким чином, цими можливостями можуть скористатися виключно чоловіки віком до 18 років чи після 60 років та жінки, якщо вони не є військовозобов'язаними.

Здобувач зобов'язаний здійснити всі процедурні питання переведення за українськими нормативними актами за першої можливості (по завершенню війни). У разі неповернення на навчання після закінчення дії правового режиму воєнного стану та не оформлення документів згідно чинних процедур, здобувач буде відрахований за невиконання індивідуального навчального плану. Щодо здобувачі першого курсу всіх рівнів вищої освіти то вони НЕ можуть бути переведені до іноземних ЗВО.

Працівники навчального закладу можуть брати участь в академічній мобільності, якщо їм не заборонено перетин державного кордону України (виїзд) і навіть при умові отримання запрошення від іноземного закладу чи гранту не гарантує того, що особи чоловічої статі віком від 18 до 60 років зможуть скористатися правом на академічну мобільність.

Отже, здобувачі освіти у період воєнного стану можуть скористатися внутрішньою академічною мобільністю за спрощеним порядком який досить активно рекламували навчальні заклади з територій де не велися активні бойові дії. У той час, зовнішня мобільність покладається на осіб жіночої статі або осіб чоловічої статі віком до 18 років, що фактично досить ефемерно. Щодо викладачів, то попри активну рекламну кампанію по залученню здобувачів освіти до внутрішньої мобільності, аналогічної компанії з боку навчальних закладів щодо залучення викладачів не спостерігалось. Проблематичною лишилася і зовнішня мобільність науково-педагогічних працівників, адже тут теж обмеження за гендерною приналежністю та віком – зовнішньою мобільністю можуть скористатися лише жінки та чоловіки віком від 60-ти. Чоловіки віком до 60-ти мажуть брати участь у проєктах зовнішньої мобільності лише при умові онлайн його проведення. Таке становище значно утруднює академічну мобільність як для здобувачів освіти, так і для науково-педагогічних працівників, що у свою чергу не сприяє стабілізації та якості надання освітніх послуг.

Література:

1. Академічна мобільність як фактор інтеграції України у світовий науково-освітній простір. Аналітична записка. <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/akademichna-mobilnist-yak-faktor-integracii-ukraini-u-svitoviy>
2. Алгоритм роботи академічної мобільності в умовах дії правового режиму воєнного стану для НПП. <https://vpi.kpi.ua/index.php/home/1206-alhorytm-roboty-akademichnoi-mobilnosti-v-umovakh-dii-pravovoho-rezhymu-voiennoho-stanu-dlia-npp.html>
3. Жінки та чоловіки/ Демографічна та соціальна статистика. https://ukrstat.gov.ua/operativ/menu/gender/gender_dok/2017/osvita/osvita_2017.htm
4. Порядок реалізації права на академічну мобільність. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/599-2022-%D0%BF>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-267-1/35>

MODERN VECTORS OF DEVELOPMENT OF THE PRINCIPLES OF TEACHING CLINICAL ANATOMY IN THE ASPECT OF INTEGRATION INTO PRACTICAL MEDICINE

СУЧАСНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ПРИНЦИПІВ ВИКЛАДАННЯ КЛІНІЧНОЇ АНАТОМІЇ В АСПЕКТІ ІНТЕГРАЦІЇ В ПРАКТИЧНУ МЕДИЦИНУ

Sherehii A. A. Шерегій А. А.

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри загальної хірургії
медичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри загальної хірургії
медичного факультету
ДВНЗ «Ужгородський національний
університет»
м. Ужгород, Україна*

Рівень вимог до якості підготовки лікаря-фахівця стало зростає в динаміці, проте критерії вихідного рівня оволодіння теоретичним матеріалом, зокрема охопленим предметом «Клінічна анатомія», залишаються в рамках наукових програм.

Тенденції розвитку сучасної медицини диктують необхідність приведення змісту занять з боку викладачів морфологічних дисциплін до потреб практичного лікаря таким чином, аби фактологія викладення матеріалу раціонально поєднувалася із клінічною спрямованістю, залишаючи при цьому високі вимоги до рівня морфологічних знань у майбутніх лікарів. [1, с.40]

Важливим компонентом сучасної медичної освіти є впровадження сучасних технологій в освіті та принципів доказової медицини (англ. evidence-based medicine), в основі якої лежить досконала візуалізація та